

Försvarsmakten

FINLANDS
MILITÄRA
UNDERRÄTTELSE-
ÖVERSIKT 2021

© 2021 Huvudstaben

ISBN 978-951-25-3188-2

ISBN 978-951-25-3189-9 (pdf)

Tryckeri

PunaMusta Oy, 2021

Bilder

Försvarsmakten, Jukka-Pekka Flander (sida 3),
underrättelsetillsynsombudsmannens byrå
(sida 25: bild på underrättelsetillsynsombudsmannen)

Försvarsmakten

FINLANDS
MILITÄRA
UNDERRÄTTELSE-
ÖVERSIKT 2021

Innehåll

Hälsning från underrättelsetillsynsutskottets ordförande	3
Hälsning från kommendören för Försvarsmakten	4
Hälsning från huvudstabens underrättelsechef	5
Finlands militära verksamhetsmiljö och året 2020	6
Lagen om militär underrättelseverksamhet och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten	14
Den militära underrättelseverksamhetens organisation och kapacitet	18
Laglighetsövervakning av den militära underrättelseverksamheten	24
Den militära underrättelseverksamheten som arbets- och tjänstgöringsplats	26
Utveckling av den militära underrättelseverksamheten	28

Hälsning från underrättelsetillsyns- utskottets ordförande

Den nya övergripande underrättelagstiftningen trädde i kraft i juni 2019. Lagen om övervakning av underrättelseverksamheten och den relaterade ändringen i riksdagens arbetsordning hade trätt i kraft i februari samma år. Riksdagens första underrättelsetillsynsutskott inledde sitt arbete som parlamentarisk övervakare av underrättelseinhämtningen den 26 juni 2019.

Den uppdaterade underrättelagstiftningen föregicks av en lång och noggrann beredning. Jag är nöjd över att lagstiftningsprojektet, som är centralt för vårt lands säkerhet, genomfördes i en äkta parlamentarisk anda, vilket ger bra utgångspunkter för både underrättelseverksamheten och övervakningen av den.

Underrättelagarna bildar en balanserad helhet. Lagstiftningen svarar på behoven inom den nationella säkerheten utan att äventyra tillgodoseendet av grundläggande och mänskliga rättigheter. Den starka övervakningen är en motvikt till myndigheternas nya befogenheter till civil och militär underrättelseinhämtning både inom landet och utomlands.

Underrättelsetillsynsutskottets främsta uppgift är att övervaka att underrättelseverksamheten bedrivs på ett behörigt och ändamålsenligt sätt. Därtill kan utskottet göra parlamentariska observationer om underrättelseverksamheten och dess utveckling. Det här är särskilt viktigt i början, då underrättelseverksamheten i enlighet med underrättelagarna söker sina former.

Därmed är utskottet vid sidan av sin övervakningsuppgift med i samarbetet för att utveckla den finländska civila och militära underrättelseverksamheten. Jag vill för underrättelsetillsynsutskottets del önska de anställda inom Försvarsmakten som ansvarar för den militära underrättelseverksamheten lycka till i arbetet för Finlands säkerhet.

*Mika Kari
Riksdagsledamot (SDP)
Ordförande för riksdagens
underrättelsetillsynsutskott*

Hälsning från kommendören för Försvarsmakten

Under de senaste åren har Finlands militära verksamhetsmiljö varit stadd i snabb förändring och närområdenas militärstrategiska betydelse har ökat. Staterna i närområdet har fortsatt öka sina försvarsutgifter, förbättra sin beredskap och aktivt ordna övningar.

Samtidigt har metoderna för omfattande inflytande blivit fler i och med den tekniska utvecklingen och det ökade ömsesidiga beroendet mellan stater och system. I dagens värld kan konflikter uppstå utan traditionell användning av militära maktmedel och samhället kan rubbas även under normala förhållanden genom påverkan på dess kritiska funktioner, objekt och personer i hela landet. Den tekniska utvecklingen har utvidgat krigföringen från det traditionella mark-, sjö- och luftförsvaret till att gälla även information, informationssystem och rymden.

Det är ännu viktigare än tidigare att skapa sig rätt lägesinsikt om den mångfacetterade omgivningen. Samtidigt är det också svårare än förut. Utvecklingen under de senaste åren har ställt allt fler krav på den militära underrättelseverksamheten som går i bräsch för försvaret varje dag.

Den militära underrättelseverksamheten är ett insatsområde i utvecklingen av Försvarsmakten. Genom systemutveckling säkerställs att underrättelseinhämtningens kapacitet håller den nivå som omgivningen kräver.

Lagen om militär underrättelseverksamhet förtydligade och förbättrade verksamhetsförutsättningarna. Den gör det lättare att bilda sig en uppfattning om läget ur både Försvarsmaktens och Finlands perspektiv. Lagen om militär underrättelseverksamhet ger också Försvarsmakten större befogenheter att avväjra underrättelseaktioner utifrån. Det första verksamhetsåret enligt den nya lagstiftningen ligger nu bakom oss. Det bekräftade att lagen behövdes.

*Kommendören för Försvarsmakten
General Timo Kivinen*

Hälsning från huvudstabens underrättelsechef

Bästa läsare,

Det här är den första offentliga översikten i den finländska militära underrättelseverksamhetens över hundraåriga historia. Hittills har Finlands militära underrättelseverksamhet i huvudsak bedrivits utan offentlig insyn. Sekretessen har syftat till att skydda organisationen och personalen mot underrättelser och motaktioner från främmande makters underrättelseorganisationer.

Den avspänning som rått i den internationella politiken under en period efter det kalla kriget har under detta millennium ersatts med en hård och accelererande stormaktskonkurrens som också återspeglas i Finlands säkerhetspolitiska omgivning. Detta har i sin tur medfört ett behov av att höja vår nationella underrättelseförmåga så att verksamheten kan identifiera hot på förhand och utgöra ett underlag för beslutsfattandet. Lagarna om militär och civil underrättelseverksamhet, som trädde i kraft 2019, stärker förutsättningarna för Finlands nationella underrättelseinhämtning. Den militära underrättelseverksamheten har nu tydliga uppgifter, objekt och befogenheter enligt lag. I och med underrättelagarna övergick Finland till ett västerländskt system där vi har en militär underrättelseorganisation och en civil underrättelseorganisation (Skyppo) samt tydlig politisk styrning och ett heltäckande övervakningssystem för dessa.

Behovet av att skydda den militära underrättelsepersonalen och verksamheten har inte försvunnit med åren. Tvärtom ligger de utländska underrättelsetjänsternas verksamhet i Finland och närområdena åter på det kalla krigets nivå. Den nya lagen om militär underrättelseverksamhet har dock lyft fram verksamheten i offentligheten på ett nytt sätt, samtidigt som underrättelseinhämtningen fått nya befogenheter och ny kapacitet. Därför är det nu viktigt att förklara för allmänheten vad militär underrättelseverksamhet innebär och hur den fungerar.

Den här offentliga översikten beskriver kort lagen om militär underrättelseverksamhet, verksamhetens uppgifter, objekt, kapacitet, innehåll och övervakning. Den är inte en detaljerad beskrivning eller analys av omgivningen eller av verksamheten under det gångna året. Däremot hoppas jag att den ger läsaren rätt bild av den militära underrättelseverksamheten och dess roll som en viktig garanti för den nationella säkerheten.

*Huvudstabens underrättelsechef
Konteramiral Juha Vaubkonen*

Finlands militära verksamhetsmiljö och året 2020

Med Finlands militära verksamhetsmiljö avses den geografiska och internationella politiska helhet som är relevant i bedömningen av eventuella militära hot som riktas mot Finland och de finländska krishanteringsstyrkorna. Utöver de traditionella kriser som uppstått eller är på väg att uppstå har världen år 2020 skakats av en viruspandemi.

6

Försvarmakten förbereder sig på att möta alla hotmodeller - även mitt i det civila livet.

Förenklat är Finlands militära verksamhetsmiljö Nordeuropa, i synnerhet Östersjöregionen, samt de konfliktområden där Finland deltar i krishanteringsoperationer. Den militära verksamhetsmiljön är på många sätt kopplad till det världspolitiska läget och de senaste decenniernas förändringar i den säkerhetspolitiska och tekniska verkligheten. Polariseringar i internationella relationer har både direkt och indirekt återverkan på Finlands militära säkerhet. För staterna i regionen är Östersjön viktig med tanke på den fria sjöfarten, försörjningsberedskapen och handeln. Staterna i regionen strävar efter att trygga sina egna intressen, vilket också syns i de uppdrag som getts de väpnade styrkorna. Detta tar sig i sin tur uttryck i bl.a. militär aktivitet på land, till sjöss och i luften. I Finlands närområden finns också koncentrationer av militära styrkor som behöver beaktas i hotbedömningarna och i planeringen och beredskapen som utgår från dessa.

Den ökade politiska polariseringen visar sig också som staters eller koalitioner förmåga och vid behov beredskap att tillgripa väpnade styrkor på en annan stats territorium, om de anser det nödvändigt för att trygga sina centrala intressen. Maktpolitikens återvändo har ökat spänningarna i Europa. Exempelvis Ryssland har visat sin förmåga och vilja att vid behov tillgripa väpnade styrkor för att nå sina mål även i Europa, vilket har ökat den militära polariseringen och aktiviteten i Östersjöregionen.

Direkt användning av väpnade styrkor för att driva utrikespolitiska intressen är dock numera i regel inte

det primära eller mest användbara sättet. Trots det vidtas beredskap för att använda vapenmakt, och förmågan till det utvecklas. Väpnade styrkor eller möjligheten att använda dem är fortfarande en viktig uppgift och ett verktyg i många staters utrikes- och säkerhetspolitik. De centrala aktörerna i Finlands militära verksamhetsmiljö, såsom Ryssland, utvecklar sin militära kapacitet och beredskapen hos sina väpnade styrkor genom regelbundna och mångsidiga övningar.

Finlands militära verksamhetsmiljö påverkas också t.ex. av att istäcket i de arktiska områdena smälter till följd av klimatförändringen. De farleder till havs som öppnas till följd av detta, och eventuella nya förekomster av naturresurser, ökar konkurrensen mellan staterna om resurser och inflytande. Staternas strävanden efter att säkerställa sin rätt att tillvarata naturresurser och sina ekonomiska verksamhetsförutsättningar medför för de centrala staterna ett behov av att inrikta resurser till övervakningen och skyddet av områdena. I de arktiska områdena strävar staterna efter att främja sina intressen också med militära medel. Infrastrukturen och de väpnade styrkornas kapacitet utvecklas i de arktiska områdena med hänsyn till de särskilda förhållandena, militära behov och hotbilder. Ett bra exempel på detta är Rysslands beslut att grunda ett femte militärdistrikt i sina arktiska områden, Norra Flottans militärdistrikt, från början av 2021. Västländernas intresse för de nordliga områdena har bl.a. visat sig i form av ökad marin aktivitet i de nordliga havsområdena. Även om det arktiska området tillsvidare rätt långt förskonats från

de ökade spänningarna i det globala säkerhetsläget kan situationen förändras under de närmaste åren då de centrala aktörerna i världspolitiken strävar efter att skydda sina växande intressen i området.

Även om stormakternas konkurrens, särskilt konkurrensen mellan USA och Kina, de världspolitiska spänningarna och polariseringen har ökat bör man notera att världen i dag är djupt integrerad inom många sektorer. Exempelvis de ömsesidiga ekonomiska beroendena fungerar som balanserande faktorer för staterna och de internationella gemenskaperna i många internationella politiska problem. Den globala ekonomins ömsesidiga beroende kan dock strida mot nationella intressen, vilket kan bidra till ökad spänning mellan stater t.ex. inom energixporten.

Den tekniska utvecklingen påverkar säkerheten

Finlands militära säkerhetspolitiska omgivning påverkas också avsevärt av den snabba globala utvecklingen av ny teknik. De moderna samhällena, som bygger på informations- och dataöverföringsteknik, har kunnat skapa konkurrensfördelar och kompetens. Samtidigt har samhällenas beroende av informationsteknik gjort dem sårbara på många sätt, även för extern påverkan som syftar till att minimera nämnda konkurrensfördel. Ett bra exempel på denna

Militär beredskap förutsätter aktuell underrättelseinformation.

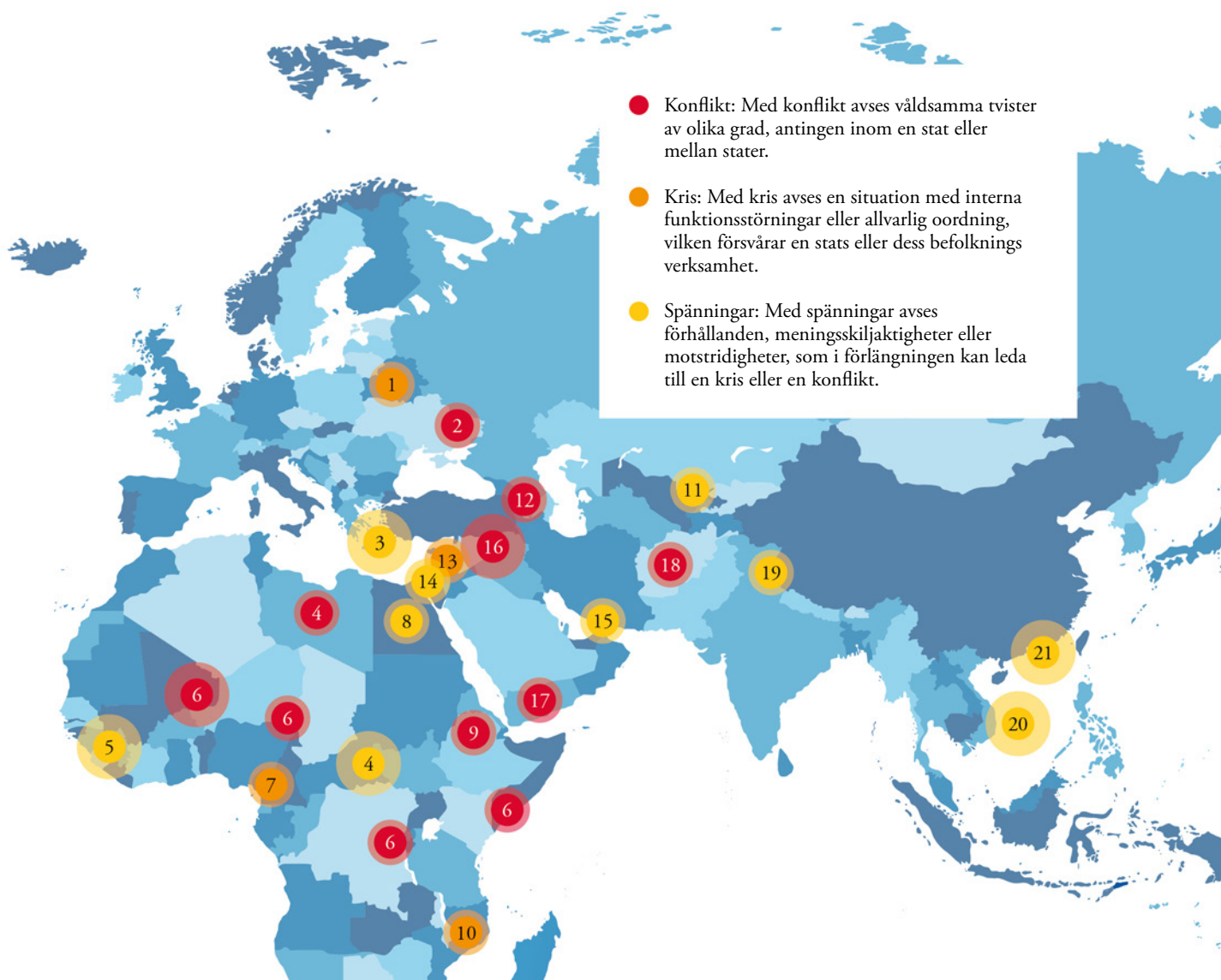
sårbarhet är det stora datainträngs- och spionagefallet som framkom i USA i december 2020 och som framför allt riktade sig mot statsförvaltningen.

De nya verksamhetsmiljöer som den tekniska utvecklingen medför, såsom rymden och cyberdimensionen, skapar många möjligheter för en positiv utveckling men inbegriper också risker. Drivandet av nationella intressen med hjälp av rymden och utvecklingen av militära och kriminella program som utnyttjar cyberrymden behöver beaktas i högre grad än tidigare i bedömningen av Finlands säkerhetspolitiska omgivning. I cyberrymden utvecklar de centrala statliga aktörerna sitt försvar men även kapacitet för spionage och vid behov påverkan av objekt, t.ex. genom att skada den kritiska infrastrukturen såsom elnät.

Pandemiåret 2020

Oberoende av covid-19-pandemin är de väpnade styrkornas viktigaste uppgift i Europa fortfarande att garantera beredskapen och förmågan att sköta operativa förpliktelser samt övervakningen och trygghandet av territoriell integritet. Den militära aktiviteten i Finlands närområden var fortsatt hög år 2020. Aktiviteten innefattade bl.a. krigsövningar samt flygningar med strategiska bombplan och seglatser med marinens förband. Både USA och Ryssland strävar i sin övningsverksamhet allt mer efter överraskningsmoment, vilket försvårar prognostiseringen av verksamheten. Utöver den normala verksamheten har de väpnade styrkorna under pandemin stött de civila myndigheterna t.ex. i logistiken, hälso- och sjukvården och skyddet av objekt. Trots de störningar pandemin medfört i samhällenas funktioner har de europeiska staternas förmåga att trygga sin territoriella integritet och upprätthålla sin operativa beredskap inte nämnvärt försvagats. Rysslands årliga strategiska krigsövning, år 2020 Kavkaz, hölls inom det sydliga ryska militärdistriktet. Övningen var den största av alla övningar i Ryssland 2020, och den begränsades inte nämnvärt av coronapandemin. År 2021 hålls den årliga strategiska krigsövningen inom det västra militärdistriktet. I kombination med västländernas övningar innebär detta sannolikt att den militära aktiviteten i Finlands närområden kommer att fortsätta på minst 2020 års nivå.

Pandemin har konsekvenser för samhällsekonomierna och den globala ekonomin. Det är ändå osannolikt att den orsakar betydande direkta förändringar i det globala militära och säkerhetspolitiska läget. De begränsningar som införts i syfte att bromsa pande-

1. Kris: Presidentvalet i Belarus ledde till regimkritiska protester
2. Konflikt: Konflikten i östra Ukraina fortsatte utan större förändringar
3. Spänningar: Områdes- och naturresurskonflikter samt flyktingströmmar ökade spänningen och instabiliteten i östra Medelhavet
4. Konflikt: De av mångåriga konflikter försvagade regeringarna och ekonomierna i Libyen, Centralafrikanska republiken och Sydsudan försvårar stabiliseringen av ländernas samhällen
5. Spänningar: I Västafrika orsakar de inrikespolitiska striderna i bl.a. Guinea och Elfenbenskusten instabilitet och oroligheter
6. Konflikt: I Sahel och i delar av Östafrika fortsatte det gränsöverskridande radikala islamistiska våldet
7. Kris: I Kamerun fortsatte regeringens åtgärder mot separatismen, vilket ledde till våldsamheter
8. Spänningar: Radikala islamisters attacker i Sinai och den olösta dammtvisten med Etiopien upprätthöll spänningarna i såväl Egypten som i regionen i stort
9. Konflikt: De på hösten i Etiopien eskalerade sammandrabbningarna inom federalstaten hotade regionens stabilitet
10. Kris: Radikala islamisters verksamhet i norra Moçambique försämrade säkerhetsläget
11. Spänningar: Hotet från radikalislamistiska attacker bestod i Centralasien
12. Konflikt: Konflikten i Nagorno-Karabach, som pågått i årtionden eskalerade på hösten till öppet krig
13. Kris: Den förödande explosionen i Beiruts hamn i Libanon accelererade de sedan länge pågående regimkritiska protesterna
14. Spänningar: Olösta regionala tvister och samhälleliga problem upprätthåller spänningar i östra Medelhavet
15. Spänningar: I Persiska viken ökade spänningarna pga attacker på energiinfrastruktur.
16. Konflikt: Konflikterna i Irak och Syrien samt striden mot Daish fortsatte utan lösning
17. Konflikt: Konflikten i Jemen, som pågått i flera år, skärpte ytterligare den mycket svåra humanitära krisen
18. Konflikt: Konflikten i Afghanistan fortsatte trots fredssträvanden
19. Spänningar: Den årtionden gamla gränstvisten mellan Kina och Indien skärptes
20. Spänningar: I Sydostasien fortsatte områdeskonflikter som involverar flera stater
21. Spänningar: Protesterna fortsatte i Hongkong

Att delta i internationella fredsbevarande och krishanteringsoperationer är en central del av Försvarsmaktens verksamhet. Finländska krishanteringstrupper i Afghanistan.

10

min påverkar dock, om de blir långvariga, de väpnade styrkornas utbildnings- och övningsverksamhet och ökar kostnaderna.

I den militära underrättelseverksamhetens år framträdde förutom pandemin också i de för Finlands säkerhetspolitiska omgivning centrala staterna deras säkerhetspolitiska riktlinjer, utvecklingen av de väpnade styrkornas kapacitet och den allmänna militärtekniska utvecklingen, som alla krävde kontinuerlig observation. Östersjöregionens militärstrategiska betydelse fortsatte att öka. I synnerhet Ryssland har i Finlands närområden placerat allt mer tekniskt avancerade vapensystem med allt högre prestanda och samtidigt förbättrat sina truppers beredskap och sin förmåga att koncentrera tilläggstrupper till området. Motsvarande utveckling har också skett i områdets Natoländer, men klart långsammare.

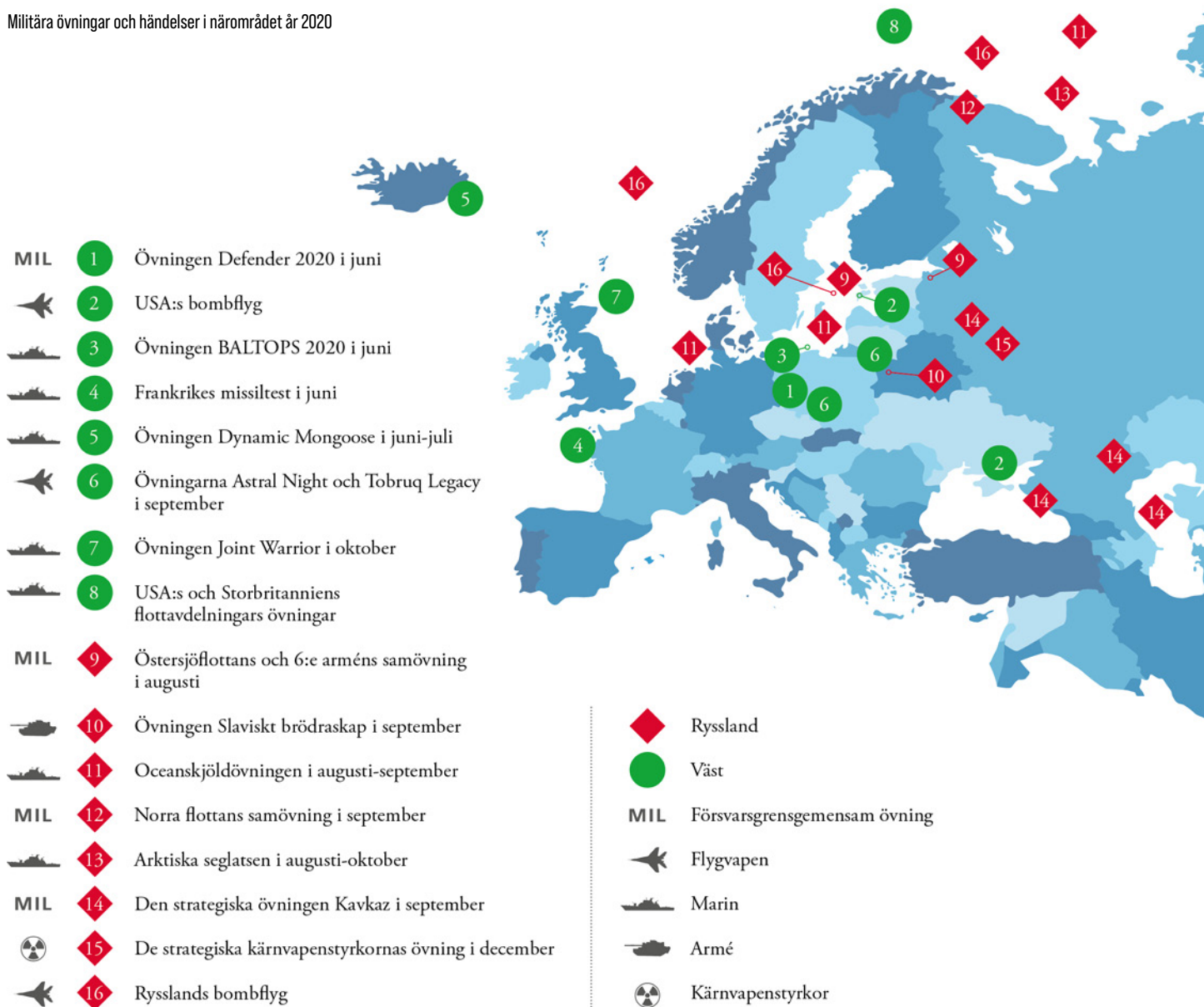
Centrala avvikelser under året var t.ex. den samhälleliga mobilisering som följde av presidentvalet i Belarus och den länge nedfrysta och snabbt eskalerande konflikten i Nagorno-Karabach som förändrade maktbalansen i södra Kaukasien i och med att Turkiet blev en betydande aktör i området.

Enligt det militära kontraspionaget har utländska underrättelsetjänster fortsatt sin aktiva verksamhet i Finland. De begränsningar i rörelsefriheten som pandemin medfört har i viss mån försvårat underrättelsetjänsternas verksamhet på fältet, men i synnerhet i datanäten har verksamheten varit aktiv.

Bakomliggande orsaker till konflikter och kriser i världen

Orsakerna och formerna för kriser och väpnade konflikter varierar mellan regionerna, men gemensamt för i praktiken alla krisområden är t.ex. svag ekonomisk ställning, brister i rättsstaten samt korruption och organiserad brottslighet. Ofta tillspetsas problemen av agerandet i extremistgrupper som utnyttjar religiösa ideologier. De faktorer som belastar samhällets bärkraft återspeglas allt mer som ett befolkningstryck i krisländernas närområden och även i Europa. Uppkomsten och utvecklingen av kriser påverkas av fenomen som ofta har orsaker som är oberoende av lokala aktörer. Sådana är t.ex. mer omfattande ideologisk-etniska faktorer och externa aktörers ofta naturresursrelaterade behov av att styra utvecklingen i länder och områden enligt sina egna intressen.

Militära övningar och händelser i närområdet år 2020

Dessutom eskalerar de befintliga problemen såsom ökenspridning och brist på rent vatten pga. klimatförändringen och dess omfattande återverkningar.

För kris- och konfliktområdenas del låg tyngdpunkten i övervakningen 2020 på områden där Finland deltar i den militära krishanteringen, särskilt i Mellanöstern. Betydande händelser i de områden där Finland deltar i krishanteringen var t.ex. Irans missilattack mot Irak i början av 2020, explosionen i hamnen i Beirut och den relaterade regeringskrisen i Libanon hösten 2020 samt kort därefter militärkuppen i Mali. Läget är nu lugnare i alla tre länder men

trots det fortfarande mycket laddat. Andra betydande faktorer var närmandet mellan Israel och vissa arabiska stater samt dess vittomfattande effekter för maktbalansen i Mellanöstern. Striderna i Syrien har till stora delar avtagit, men i synnerhet i norra Syrien fortsätter kampen mellan regeringen och rebellerna.

Spänningar och konflikter i en instabil värld

Den militära underrättelseverksamheten bedömer och identifierar på bred basis också nya potentiella kris- och konfliktområden. Främmande makters (i synnerhet Rysslands och Turkiets) aktivitet i Libyen

ökade i början av året och återspeglades i verksamhetsområdet för Europeiska unionens marina krishanteringsoperation i Medelhavet. Eldupphöret i Libyen på hösten lugnade situationen och skapade förutsättningar för en mer hållbar fred. Konkurrensen om östra Medelhavets energitillgångar, som accelererade under det senaste året, och de långvariga områdestvisterna påverkar övergripande den redan laddade situationen i hela området.

Situationen i Afrikas horn kommer sannolikt att fortsätta försämrans. Interna väpnade sammandrabbningar ökar instabiliteten i områdets centrala stat Etiopien. I Somalia försämrans säkerhetsläget sannolikt till följd av maktkoncentrationen, de upprepade misslyckade försöken att ordna val samt osäkerheten kring fortsatt militärt stöd från USA. Trots internationella motaktioner kommer den radikala islamistiska mobiliseringen sannolikt att fortsätta som nu, särskilt i Sahelregionen, inklusive området kring Tchadsjön, och i Östafrika där extremistgruppernas aktivitet koncentreras till Somalia, de östra delarna av Demokratiska republiken Kongo och de norra delarna av Moçambique.

I Afghanistan har förhandlingarna mellan förvaltningen och talibanerna, som inleddes hösten 2020 för att få slut på det nästan 20-åriga kriget, framskridit långsamt. Trots ett avtal mellan USA och talibanerna har våldsamheterna fortsatt och ökat. Denna utveckling kommer sannolikt att fortsätta under 2021. Våldet riktas i huvudsak mot lokalbefolkningen och säkerhetsmyndigheterna.

Säkerheten är en övergripande helhet

Allmänt taget är det svårt att granska den militära säkerheten separat från den övriga säkerheten. Krigsbilden har förändrats sedan det kalla kriget tog slut, och krig eller krigföring handlar inte alltid om traditionella väpnade konflikter mellan stater. I vår tid har krig ofta ingen klar början, för att inte tala om krigsförklaring. I dagens konflikter framhävs betydelsen av snabba statliga beslut, vare sig det gäller att inleda en militär operation eller använda maktmedel. Metoderna i modern krigföring bygger på flexibel användning av många slags statliga kapaciteter där den militära kapaciteten bara är en av många metoder för att främja nationella intressen.

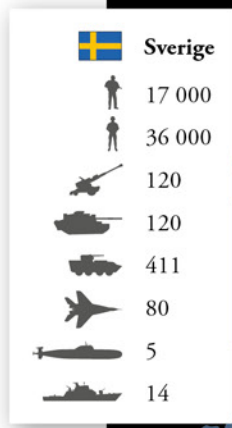
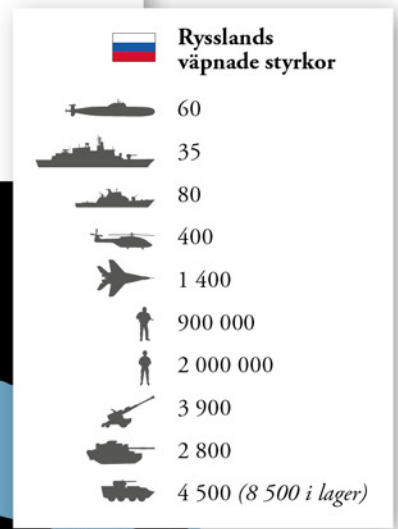
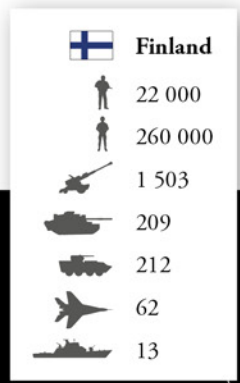
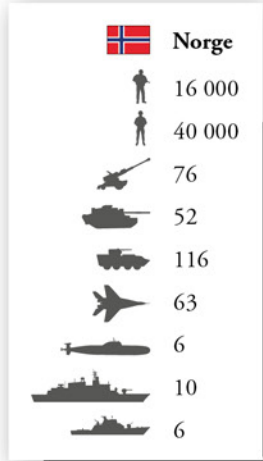
I stället för hybridkrigföring eller hybridpåverkan, som ofta diskuteras i offentligheten, kan man tala om multidimensionell påverkan. Det avser all kapacitet och alla medel som den statliga aktören förfogar

över och som används för att påverka ett objekt i syfte att främja de egna utrikes- och säkerhetspolitiska målen. Ofta tillgrips medel som inte uppfyller kännetecknen för traditionell krigföring, vilket försvårar motpartens beslutsfattande. Multidimensionell påverkan inbegriper också möjligheten att hota med eller använda militära styrkor. Objektets karaktär och försvarsförmåga, målet med verksamheten och den eftersträfvade effekten anger vilka medel som kan användas för sådan påverkan.

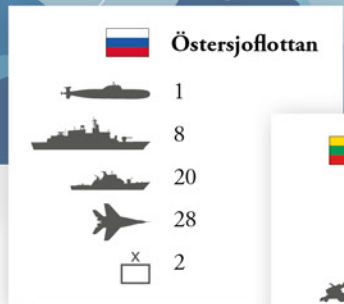
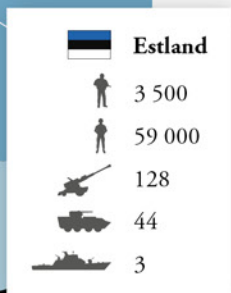
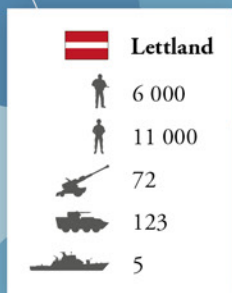
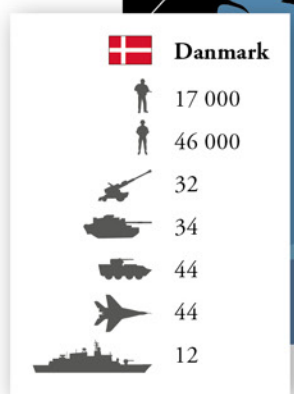
Vid bedömning av eventuella militära hot mot Finland är det viktigt att förstå att medvetenhet om omgivningen i Finlands närområden inte i sig ger en tillräckligt tydlig bild som grund för bedömningen. Det som händer i Finlands militära omgivning är en del av den flerdimensionella säkerheten. Det är viktigt att granska den militära kapaciteten och att prognostisera utvecklingen av den militära verksamheten, men det utgör endast en del av den övergripande medvetenheten om omgivningen. Den världspolitiska utvecklingen har i dagens värld mycket snabba och även oväntade återverkningar, vilket för underrättelsemyndigheterna medför ett växande behov av högklassiga lägesbilder och underrättelser i rätt tid.

Kännedomen om verksamhetsmiljön bör vara omfattande.

I västra Ryssland finns en militär styrka på närmare 20 brigader. Trupper kan också flexibelt transporteras från övriga militärdistrikt.

I Litauen och Estland är 8-12 jaktflygplan kontinuerligt baserade som en del av Natos operation Baltic Air Policing. En av Natos multinationella stridsavdelningar är grupperade i varje baltiskt land, med en styrka på 900-1500 soldater var och utrustade med bland annat stridsvagnar.

Lagen om militär underrättelseverksamhet och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

Den militära underrättelseverksamheten trädde in i en ny era när lagen om militär underrättelseverksamhet trädde i kraft. Lagen ger den militära underrättelseverksamheten nya befogenheter och fastställer dess uppgiftsfält mer exakt än tidigare.

14

Den omsorgsfullt beredda lagen om militär underrättelseverksamhet trädde i kraft i juni 2019. För att övervaka tillämpningen av lagen inrättades ett nytt riksdagsutskott - underrättelsetillsynsutskottet.

Lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019) trädde i kraft den 1 juni 2019. Den föregicks av ett grundligt beredningsarbete som också omfattade en heltäckande internationell författningsjämförelse samt studier av Europeiska människorättsdomstolens beslutspraxis. Den omsorgsfulla lagberedningen gav den militära underrättelseverksamheten tid att förbereda sig på lagens ikraftträdande, och det är tydligt att lagen avsevärt förbättrat förutsättningarna för informationsinhämtning.

Enligt lagen om militär underrättelseverksamhet är föremålen för den militära underrättelseinhämtningen t.ex. verksamhet som bedrivs av en främmande stats väpnade styrkor och av med dem jämförbara organiserade trupper samt förberedelse för sådan verksamhet eller underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finlands försvar, men också verksamhet som allvarligt hotar säkerheten vid internationella kris- hanteringsinsatser. Den militära underrättelseverksamheten betjänar det militära försvarets behov och inhämtar framför allt sådan information som gör det möjligt för Försvarsmakten att utföra sina uppgifter så väl som möjligt.

De första erfarenheterna och iakttagelserna av utö- vandet av de nya befogenheterna har varit positiva, och de beslutsprocesser som tagits in i lagen verkar fungera på det sätt som planerades i lagstiftningsfa- sen. Den militära underrättelseverksamhetens förmå- ga har ökat samtidigt som tingsrättens beslutspraxis skapar ramar för inhämtningen av information.

Den nationella lagstiftningen om underrättelseverk- samhet har också fördjupat och utvecklat samarbetet mellan militära underrättelsemyndigheter och civil

Användning av metoder som ingriper i grund- och mänskliga rättigheter avgörs av domstol.

underrättelseinhämtning. Dessutom har den nya lagstiftningen förbättrat säkerhetsmyndigheternas gemensamma förmåga att inhämta information om nationella hot och att reagera på dem.

Prioriteringar och begäran om information enligt lagen om militär underrättelseverksamhet

Den militära underrättelseverksamheten styrs genom årliga prioriteringar. Huvudstaben bereder priorite- ringarna i samarbete med de instanser som nämns i lagen om militär underrättelseverksamhet, dvs. repu- blikens president, statsrådets kansli, utrikesministe- riet och försvarsministeriet. Det gemensamma mötet (TP-UTVA) mellan utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet och republikens president behand- lar förberedelsevis prioriteringarna för föremålen för den militära underrättelseinhämtningen.

Prioriteringarna avser långfristiga utvecklingslinjer som är betydande för Finlands utrikes- och säker-

Republikens president har en viktig roll då tyngdpunkterna för den militära underrättelse- verksamheten definieras.

hetspolitik och som kan gälla t.ex. en viss helhet eller ett visst område. Prioriteringarna kan också vid behov anpassas till följd av betydande kortvarigare händelser eller förlopp. Efter TP-UTVA-behandlingen underrättar försvarsministeriet, som styr verksamheten, huvudstaben om prioriteringarna. Försvarsministeriet tar dock inte genom prioriteringarna ställning till vilka underrättelsemetoder som ska användas för att inhämta information enligt prioriteringarna. Dessutom ska försvarsministeriet en gång per år ge TP-UTVA en redogörelse för den militära underrättelseverksamhetens förmåga att bilda och upprätthålla en lägesbild samt producera relevanta rapporter enligt prioriteringarna. De årliga prioriteringarna utgör grunden för den militära underrättelsemyndighetens underrättelseuppdrag som fastställs av huvudstabens underrättelsechef.

Utöver de underrättelseuppdrag som fastställs utifrån prioriteringarna kan den högsta utrikes- och säkerhetspolitiska statsledningen till stöd för sitt beslutsfattande vid behov separat begära information om militära underrättelseobjekt och de årliga prioriteringarna av de militära underrättelsemyndigheterna.

Metoder för underrättelseinhämtning

Den militära underrättelseverksamhetens metoder för underrättelseinhämtning har sammanställts i 4 kap. i lagen om militär underrättelseverksamhet. De omfattar metoder som påminner om brottsbekämpningens förtäckta metoder för inhämtning av information såsom observation, teknisk observation och underrättelseinhämtning i telenät samt traditio-

nella militära underrättelsemetoder såsom radiosignalspaning. Lagen tillåter nu också helt nya metoder såsom informationsinhämtning som avser datatrafik, underrättelseinhämtning som avser utländska datasystem och användning av informationskällor. Beslutssystemet för användningen av metoderna bygger på respekt för skyddet för konfidentialitet i kommunikationen och de grundläggande rättigheterna och friheterna. Beslut om användning av metoder som ingriper djupt i de grundläggande och mänskliga rättigheterna fattas av domstol. Huvudstabens underrättelsechef har beslutanderätt när användningen av en metod bl.a. medför ett accentuerat behov av skydd för den tjänsteman som använder underrättelsemetoden.

Utöver de lagstadgade metoderna för underrättelseinhämtning har den militära underrättelsemyndigheten tillgång till metoder som det inte varit nödvändigt eller ändamålsenligt att särskilt reglera i lag. Ett exempel på sådana metoder är underrättelseinhämtning från öppna källor som inte anses kränka det integritetsskydd som garanteras genom grundlagen.

Brottsbekämpning

Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) anger som militära underrättelseuppdrag också att förebygga och avslöja brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret. Sådana brott utreds av Centralkriminalpolisen. För förebyggandet och

Aktuell underrättelseinformation gör det möjligt att effektivt reglera försvarssystemets beredskap.

Lag om militär underrättelseverksamhet 4 §

Föremål för den militära underrättelseinhämtningen

Följande verksamheter är föremål för den militära underrättelseinhämtningen, om verksamheten till sin art är militär:

- 1) verksamhet som bedrivs av en främmande stats väpnade styrkor och av med dem jämförbara organiserade trupper samt förberedelse för sådan verksamhet,
- 2) underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finlands försvar,
- 3) planering, tillverkning, spridning och användning av massförstörelsevapen,
- 4) en främmande stats utvecklande och spridning av militärmateriel,
- 5) en kris som allvarligt hotar internationell fred och säkerhet,
- 6) verksamhet som allvarligt hotar säkerheten vid internationella krishanteringsinsatser,
- 7) verksamhet som allvarligt hotar säkerheten i samband med att Finland ger internationellt bistånd och i samband med annan internationell verksamhet.

Föremål för den militära underrättelseinhämtningen är också en främmande stats verksamhet eller någon annan sådan verksamhet som allvarligt hotar det finländska försvaret eller som äventyrar samhällets vitala funktioner.

Underrättelseinhämtning utförs i alla förhållanden.

avslöjandet av brott i Försvarsmakten svarar det militära kontraspionaget, som är en del av den militära underrättelseverksamheten.

I uppdragen har man rätt att begränsat använda hemliga metoder för inhämtande av information enligt 5 kap. i polislagen (872/2011). Polisen kan också alltid på begäran vidta åtgärder för Försvarsmaktens räkning som Försvarsmakten inte har befogenhet till. Möjligheten enligt lag att utföra uppdrag i samarbete med polisen har konstaterats vara bra och har underlättat samarbetet.

Arbetsfältet för brottsbekämpningen är i dag tämligen etablerat. Samarbetet mellan brottsbekämpningsmyndigheterna och dess betydelse har ökat avsevärt och upplevs som ett ändamålsenligt sätt att förebygga och bekämpa kriminella fenomen.

Försvarsmaktsgemensamma operationer förutsätter underrättelseinformation.

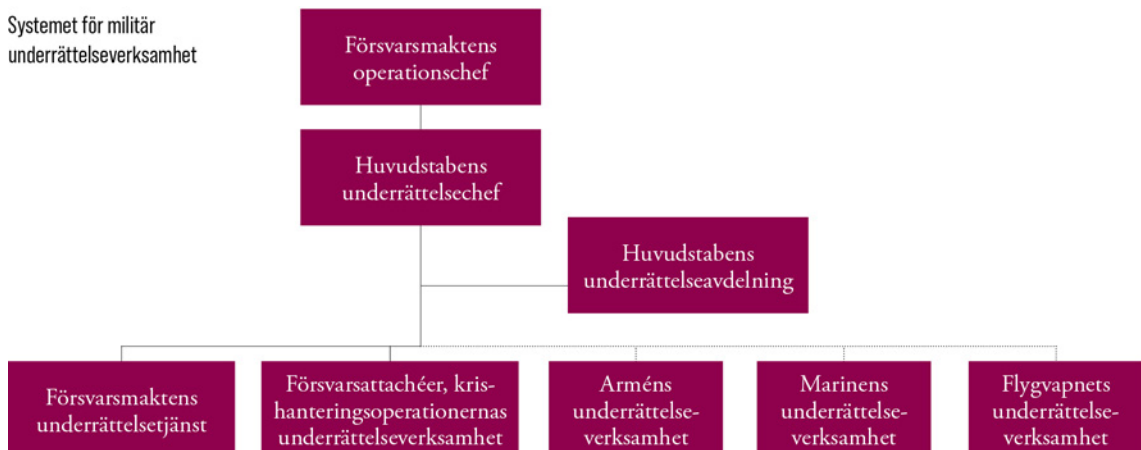
Den militära underrättelseverksamhetens organisation och kapacitet

Den militära underrättelseverksamheten är en del av Försvarsmakten och betjänar Försvarsmaktens ledning och även statsledningen. Den har i uppgift att producera information enligt de krav som ställs av dem som behöver underrättelser, så att försvarssystemet ska kunna fungera effektivt.

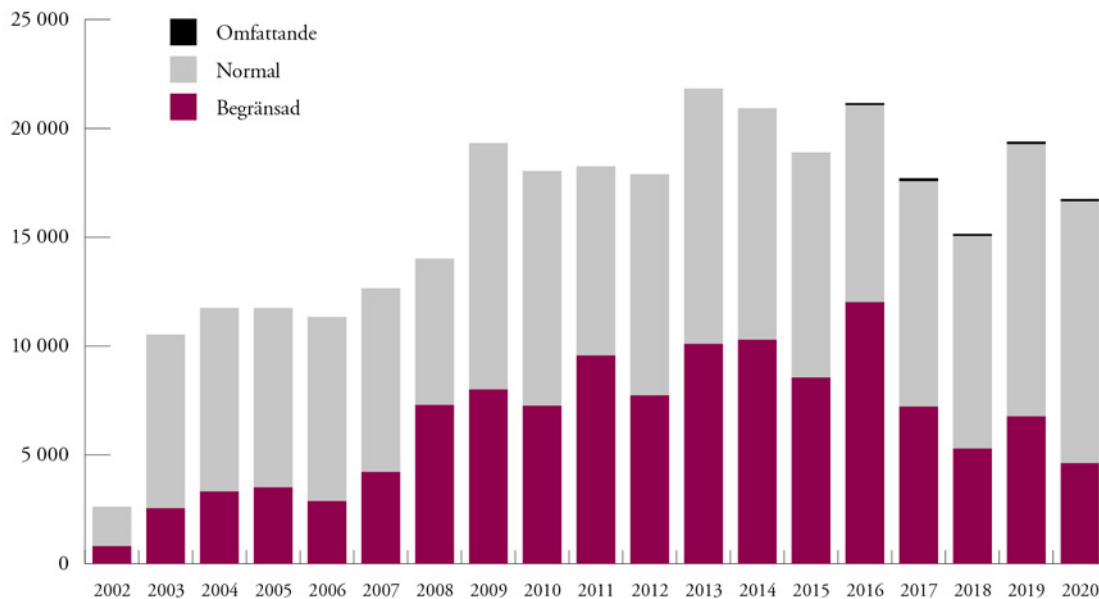
Syftet med den militära underrättelseverksamheten är att inhämta och behandla information om militär verksamhet som riktar sig mot Finland eller som är av betydelse med tanke på Finlands säkerhetsmiljö eller om annan verksamhet som allvarligt hotar Finlands försvar eller äventyrar livsviktiga samhällsfunktioner. Informationen behövs för att den militära underrättelseverksamheten ska kunna ge nödvändiga förhandsvarningar om militära hot mot Finland samt bygga upp tillräcklig medvetenhet om omgivningen till stöd för Försvarsmaktens och statsledningens beslutsfattande samt för utförandet av Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter.

Försvarsmakten har till uppgift att sörja för det militära försvaret av Finland, stödja andra myndigheter, delta i lämnande av internationellt bistånd och delta i internationell militär krishantering. Den militära underrättelseverksamheten har till uppgift att, som en del av Försvarsmakten, trygga Finlands befolknings livsbetingelser, de grundläggande fri- och rättigheterna och statsledningens handlingsfrihet samt försvara den lagliga samhällsordningen. Den militära underrättelseverksamheten deltar också i Försvarsmaktens internationella uppdrag såsom att ge och ta emot militärt bistånd och delta i militära krishanteringsoperationer. I den militära underrättelseverksamheten framhävs rättidigheten samt tillförlitligheten och användbarheten i den underrättelseinformation som produceras.

Systemet för militär underrättelseverksamhet

Antal ansökningar om säkerhetsutredning 2001-2020.

Kontraspionage är en del av den militära underrättelseverksamheten

Kontraspionage är en del av Försvarsmaktens underrättelse-system. Genom kontraspionage inhämtas och behandlas information om underrättelseverksamhet som riktas mot Finlands försvar och som hotar Finlands försvar eller livsviktiga samhällsfunktioner. Kontraspionage avslöjar och förebygger hot och brott mot Finlands militära försvar såsom underrättelseverksamhet, sabotage, terrorism, organiserad brottslighet samt datanätsattacker.

Syftet med kontraspionage är att identifiera hot som orsakas av utländska underrättelse- och säkerhetstjänster samt deras agerande och intentioner. Målet är att stödja de centrala försvarsaktörerna i skyddet av information, uppdrag och nyckelpersonal och att ge Försvarsmaktens ledning och statsledningen rättidiga förhandsanmälningar om pågående förändringar.

Kontraspionaget är också en utsedd säkerhetsmyndighet (Designated Security Authority, DSA) inom Försvarsmakten. I denna egenskap gör kontraspionaget personsäkerhetsutredningar och ackrediterar företagssäkerhetsavtal samt datasystem och krypteringsprodukter som tas i bruk.

Den militära underrättelseverksamhetens struktur

Militär underrättelseverksamhet är en del av den operativa verksamheten vid Försvarsmakten som leds av Försvarsmaktens operationschef. För planeringen och genomförandet av militära underrättelseuppdrag ansvarar huvudstabens underrättelseavdelning. Huvudstabens underrättelseavdelning leds av huvudstabens underrättelsechef. Huvudstabens underrättelsechef styr Försvarsmaktens underrättelsetjänst. Till underrättelsetjänstens uppgifter hör att följa, bedöma och rapportera om den militära omgivningen. Försvarsmaktens underrättelsetjänst ansvarar också för försvarsministeriets och Försvarsmaktens plats- och situationsdatatjänster. Försvarsgrenarna, dvs. armén, marinen och flygvapnet, har sina egna underrättelseelement och deras uppgift är i första hand att stödja kommandörerna för försvarsgrenarna i den operativa verksamheten genom att göra bedömningar av händelser i närområdena. Huvudstabens underrättelsechef styr operativt försvarsgrenarnas underrättelseinhämtning.

Underrättelseverksamhet

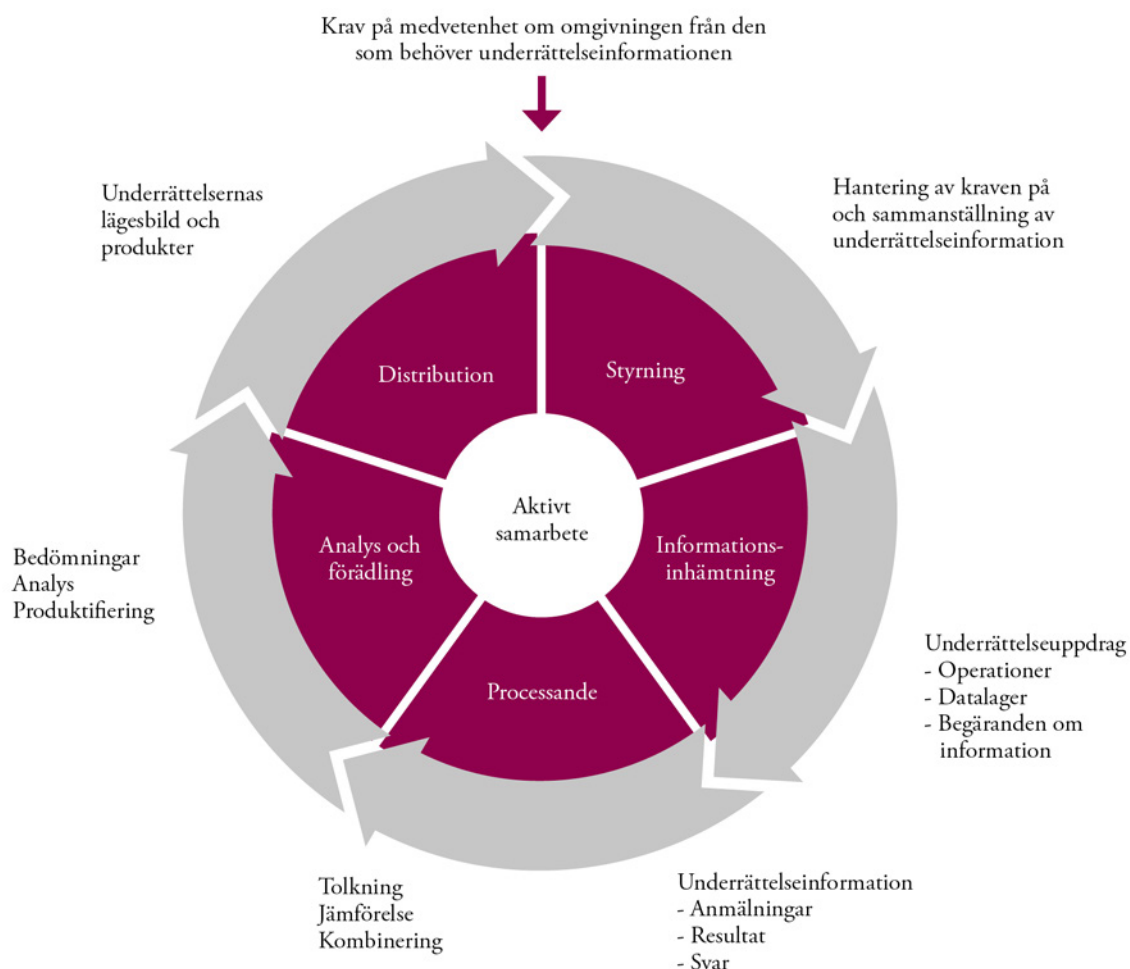
Underrättelseverksamheten kan beskrivas som cyklisk. Underrättelsecykeln har fem faser och kraven

på medvetenhet om omgivningen kommer från den som behöver underrättelseinformationen, i fråga om militär underrättelseverksamhet t.ex. Försvarsmaktens ledning, statsrådet eller republikens president. I styrningsfasen bedöms instansens behov av och krav på information och hur behoven kan uppfyllas. Då inleds också processen för att hantera kraven på och sammanställningen av underrättelseinformationen, där det utreds vad man känner till om ämnet sedan tidigare. Därefter fattas beslut om huruvida det är nödvändigt att inleda en underrättelseoperation för att analysen ska svara mot informationsbehovet.

När information inhämtas delas underrättelseuppgifterna mellan de olika underrättelseslagen. Den information som inhämtas processas, dvs. tolkas, jämförs och kombineras för analysen. I nästa fas analyseras och förädlas den processade informationen vidare så att den håller så hög standard som möjligt. Den förädlade underrättelseinformationen produkti-

feras till en rapport eller någon annan ändamålsenlig underrättelseprodukt som i nästa fas i tid lämnas till den som behöver informationen. Respons från slutanvändaren bidrar till utvecklingen av styrningen. Underrättelsecykeln är en kraftigt förenklad modell och verkligheten är inte lika tydlig, men faserna i cykeln beskriver underrättelseverksamheten och de grundläggande processerna.

De metoder som används för att inhämta information för underrättelseanalysen kallas för informationsinhämtningsmetoder. En viss informationsinhämtningsmetod och det relaterade processandet samt analysen av information som inhämtats med metoden kallas för underrättelseslag. I syfte att utvärdera ett underrättelseuppdrag kan efter behov olika underrättelseslag användas kombinerat. Ibland räcker det med bara en metod för inhämtning av information. I västländerna benämns underrättelseslagen ofta med deras engelska förkortningar.

Underrättelsecykel med fem faser.

Marinens underrättelseverksamhet stöder försvarsgrenens operativa verksamhet samtidigt som den skapar värdefull information för den militära underrättelseverksamheten.

Underrättelseinformation skaffas också via internationellt samarbete och försvarsattachéverksamheten. En uppgift för försvarsattachéerna är att inhämta information om stationeringslandets säkerhetspolitik och väpnade styrkor och att rapportera om dem till Försvarsmaktens ledning. Inom underrättelseslagen placerar sig verksamheten inom personbaserad underrättelseinhämtning. Försvarsattachéerna inhämtar information på ett öppet sätt som är förenligt med den diplomatiska verksamhetskulturen.

De viktigaste nationella samarbetspartnerna i den militära underrättelseverksamheten är Skyddspolisen och Gränsbevakningsväsendet samt Centralkriminalpolisen. Som Skyddspolisen skriver i sin årsöversikt, har den till uppgift att bekämpa förehavanden och brott som kan äventyra stats- och samhällsskicket eller rikets inre eller yttre säkerhet samt att utföra undersökning av sådana brott. Den inre säkerheten är av intresse för den militära underrättelseverksamheten främst ur kontraspionagens perspektiv, och därför finns det rum för samarbete mellan organisationerna. Samarbetet med Gränsbevakningsväsendet hänför sig till myndighetens försvarsroll och uppgifter inom gränssäkerhet. Gränsbevakningsväsendets områdesövervakningsuppdrag stöder Försvarsmak-

tens uppgifter. Särskilt viktiga är undantagsförhållanden, då samarbetet är mycket intensivt. Samarbetet med Centralkriminalpolisen är viktigt när brott som den militära underrättelseverksamheten avslöjat framskrider till förundersökning.

Underrättelseverksamhetens skyddsbehov

Underrättelseinhämtningen och de helheter som hänför sig till den är sekretessbelagda. Underrättelseverksamheten ska skydda sina egna källor och sin information och också sina informationsbrister, liksom även sin personal, sina förfaranden och sin kapacitet. Om en informationskälla avslöjas kan det leda till att den förloras. Genom att kombinera små och i sig betydelselösa helheter kan man få viktig information och skapa en heltäckande bild av underrättelseobjektet. Underrättelseverksamheten hemlighåller sina förfaranden också därför att en lyckad operation vid behov ska kunna upprepas.

Kapaciteten och organisationerna utvecklas målmedvetet till att svara på framtida utmaningar, så att beslutsfattarnas medvetenhet om omgivningen förblir på en så hög nivå som möjligt.

Underrättelseslag

Bildunderrättelser (IMINT, Imagery Intelligence) avser fotografering av underrättelseobjekt och tolkning av bilderna.

Geografisk underrättelseinhämtning (GEOINT, Geospatial Intelligence) består av analys av bildmaterial och inhämtning av platsdata, och där behandlas information som är bunden till en geografisk plats för att beskriva och bedöma objektets egenskaper.

Kommunikationssignalspaning (COMINT, Communications Intelligence) är ett delområde inom radiosignalspaning som riktas på dataöverföringssignaler som överförs med radiovågor. Objektet kan vara signalens informationsinnehåll, tekniska parametrar, signalkällans läge eller vilken annan information som helst som hänför sig till signalen och som producerar underrättelseinformation om signalanvändaren eller det använda systemet.

Medicinska underrättelser (MEDINT, Medical Intelligence) avser underrättelseinhämtning som riktas på helheter som hänför sig till människors och djurs hälsa. Syftet med medicinska underrättelser är framför allt att identifiera hälsohot och analysera de risker de medför för de egna trupperna.

Personbaserad underrättelseinhämtning (HUMINT, Human Intelligence) är underrättelseverksamhet som riktas på människor och den information de besitter.

Signalunderrättelser (SIGINT, Signals Intelligence) avser underrättelseinhämtning som riktas på elektromagnetiska signaler. I Finland indelas signalunderrättelserna i radiosignalspaning, underrättelseinhämtning som avser datatrafik och underrättelseinhämtning som avser datasystem. Radiosignalspaning indelas vanligen i kommunikationssignalspaning (COMINT, objektet

är kommunikation), teknisk signalspaning (ELINT, objektet är radarsignaler) och underrättelseinhämtning genom avlyssning av tekniska instrumenteringssignaler från främmande utrustning (FISINT, objektet är systeminterna signaler). Helheten av datatrafik- och datasystemunderrättelse kallas för underrättelseinhämtning som avser datanät.

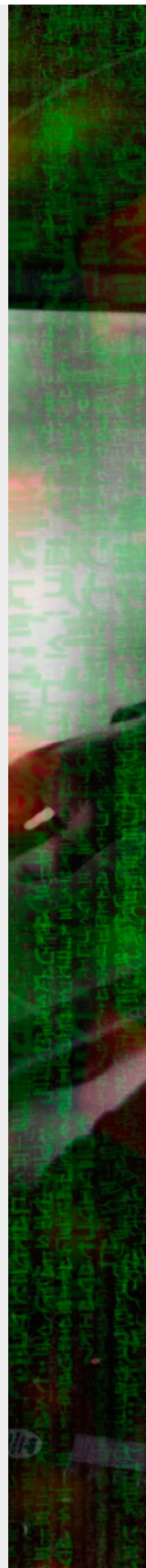
Signaturunderrättelser (MASINT, Measurement and Signatures Intelligence) är ett tekniskt underrättelseslag. Det syftar till att observera eller identifiera ett objekt, följa det och beskriva objektets specifika drag. Som exempel kan nämnas utnyttjande av data från akustiska och seismologiska sensorer för övervakning samt tagning och analys av prover i samband med skydd.

Teknisk signalspaning (ELINT, Electronic Intelligence) är ett av radiosignalspaningens delområden där underrättelser inhämtas från andra radiosändare än sådana som används för kommunikation. De mest typiska objekten är radar- och navigationssignaler.

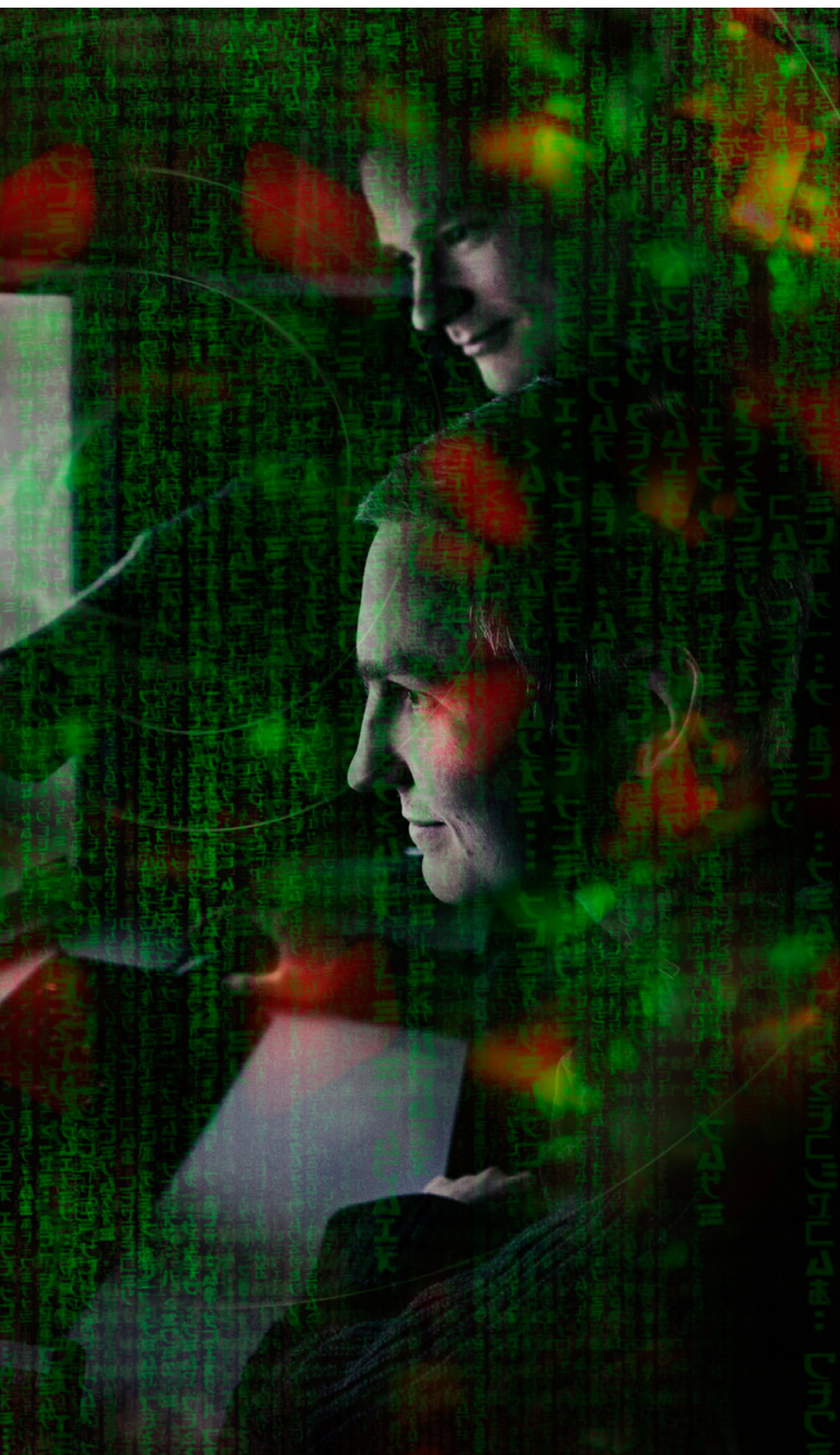
Tekniska underrättelser (TECHINT, Technological Intelligence) innebär undersökning av väpnade styrkors vapen, andra system och utrustning för att utveckla motvapen och förfaranden.

Underrättelseinhämtning genom avlyssning av tekniska instrumenteringssignaler från främmande utrustning (FISINT, Foreign Instrumentation Signals Intelligence) är ett delområde inom radiosignalspaning där objektet är tekniska signaler mellan tekniska system som inte innehåller konfidentiell kommunikation.

Underrättelser ur öppna källor (OSINT, Open Source Intelligence) innebär inhämtning av information ur alla tillgängliga offentliga källor. Dessa är bl.a. sociala medier, traditionella medier, officiella uttalanden och handlingar samt forskningslitteratur.

Förändringar i målsystemet
förutsätter förmåga att
anpassa och utveckla
underrättelseinhämtningen.

Laglighetsövervakning av den militära underrättelseverksamheten

Den militära underrättelseverksamheten övervakas både internt och externt. Laglighetsövervakningen är mycket täckande även i internationell jämförelse.

24

Laglighetsövervakningens första steg är utbildningen för underrättelsepersonalen i hur de ska beakta de begränsningar som anges i lag. Varje underrättelsetjänsteman ska för sin egen del överväga och begrunda lagligheten i sin verksamhet och varje chef har sina bestämda skyldigheter i chefsövervakningen. En av de centrala övervakningsmekanismerna är just den interna chefsövervakningen, men verksamheten omfattas också i betydande grad av den externa övervakningen av Försvarsmaktens underrättelseområde. Chefen för huvudstaben övervakar den militära underrättelseverksamheten och Försvarsmaktens assessor ansvarar för den interna laglighetsövervakningen.

Den interna övervakningen genomförs i form av assessorns inspektioner av verksamheten flera gånger om året. Inspektionerna följer lagen om militär un-

derrättelseverksamhet och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten. I samband med dem granskas bl.a. befogenhetsbeslut och de allmänna rättsliga ramarna för verksamheten. Lägesrapportering för huvudstabens chef om användningen av underrättelsemetoder genomförs såväl regelbundet som på särskild begäran och efter behov.

Diskussionerna i samband med assessorns årliga övervakningsinspektioner har förts i öppen anda och den militära underrättelseverksamheten har upplevt att observationerna i övervakningen stöder arbetet där processerna ständigt utvecklas.

Underrättelsetillsynsombudsmannens befattning, som införts för övervakningen av att lagen om militär underrättelsetjänst tillämpas, har en central roll

Försvarsministeriet övervakar underrättelseverksamheten.

när det gäller den externa laglighetsövervakningen. För att underrättelsetillsynsombudsmannen i praktiken ska kunna utföra sitt övervakningsuppdrag ska den militära underrättelsemyndigheten så snart det är möjligt informera ombudsmannen om de beslut och tillstånd avseende metoder för underrättelseinhämtning som meddelats med stöd av lagen om militär underrättelseverksamhet. Dessutom ska ombudsmannen så snart som möjligt informeras om bl.a. beslut om skydd av den militära underrättelseverksamheten eller yrkanden på underrättelsemetoder hos domstol.

Ombudsmannen har aktivt och övergripande övervakat lagligheten i den militära underrättelsemyndighetens verksamhet och också upprättat en offentlig årsrapport över sin verksamhet. Övervakningsprocessen och förfarandet har utvecklats av ombudsmannen och den militära underrättelseverksamheten i samarbete. Utvecklingen har särskilt beaktat uppfyllandet av sekretessplikten och det lagstadgade skyd-

det av information i handlingar och datasystem.

Utöver den interna övervakningen samt underrättelsetillsynsombudsmannens övervakning övervakas verksamheten enligt lagen om militär underrättelseverksamhet av försvarsministeriet, som trots sekretessbestämmelserna har rätt att få information om samhällligt, ekonomiskt eller till sitt allvar betydande frågor som hänför sig till den militära underrättelseverksamheten. Försvarsministeriet lämnar dessutom årligen till riksdagens underrättelsetillsynsutskott, riksdagens justitieombudsman och till underrättelsetillsynsombudsmannen en berättelse om hur metoderna för underrättelseinhämtning har använts och användningen övervakats samt om hur skyddandet av den militära underrättelseinhämtningen har använts och användningen övervakats. Utöver de årliga berättelserna lämnas årligen till försvarsministeriet en separat redogörelse över den militära underrättelseverksamheten, dess innehåll och omfattning samt inriktning. Försvarsministeriet kan också begära att en redogörelse särskilt upprättas och lämnas utan dröjsmål.

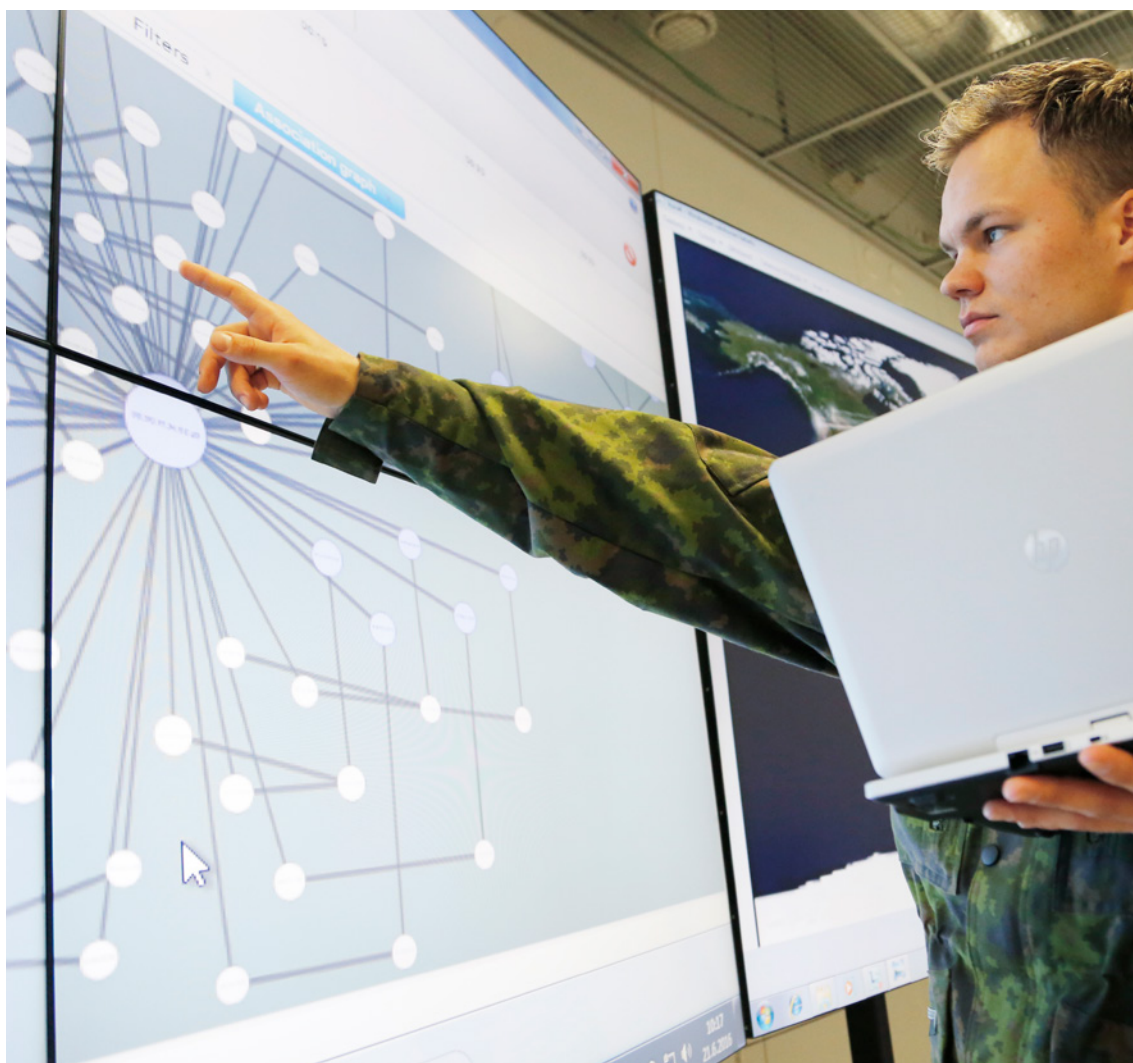
Även i den brottsbekämpning som utförs med stöd av lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten ligger den externa laglighetsövervakningen på försvarsministeriets ansvar, och ministeriet ska ges information om samhällligt, ekonomiskt och till sitt allvar betydande frågor. Försvarsministeriet lämnar årligen en berättelse till riksdagens justitieombudsman om användningen och övervakningen av hemliga informationsinhämtningsmetoder och skyddet av dessa.

För att övervaka tillämpningen av lagen om militär underrättelseverksamhet inrättades underrättelsetillsynsombudsmannens uppgift. Som förste underrättelsetillsynsombudsman tillträdde i maj 2019 Kimmo Hakonen.

Den militära underrättelseverksamheten som arbets- och tjänstgöringsplats

Den militära underrättelseverksamheten erbjuder intressanta och viktiga uppgifter i bräschen för säkerheten. En välutbildad och erfaren anställd som trivs i sitt arbete är en garanti för arbetets kvalitet.

Inom den militära underrättelseverksamheten finns intressanta uppgifter för alla personalgrupper.

Personalen är den viktigaste resursen i den militära underrättelseverksamheten. Den militära underrättelseverksamhetens resultat uppkommer i det dagliga arbetet via en yrkeskunnig och motiverad personal. Att utveckla personalkompetensen och stödja funktionsförmågan är centrala förutsättningar för att nå resultat.

Ur personalledningens perspektiv är de centrala principerna att bemöta de anställda jämlikt och som individer, handla rättvist och föra en öppen dialog. Till följd av förändringarna i verksamhetsmiljön och den tekniska utvecklingen rekryterar den militära underrättelseverksamheten mer personal till ansvarsfulla uppgifter. Den militära underrättelseverksamheten har uppgifter för officerare, specialofficerare, institutofficerare, underofficerare och civila.

I den militära underrättelseverksamheten behövs kunskande på bred bas inom olika områden. Arbete erbjuds förutom militärer också civila, t.ex. teknisk personal och högutbildade forskare. Även beväringar och reservister har plats i den militära underrättelseverksamhetens sammansättning.

För verksamheten är det viktigt att personalen upplever sig vara en del av en sakkunnig och dynamisk

arbetsgemenskap och att nykomlingar känner sig välkomna. Detta är chefernas uppgift på alla nivåer i verksamheten. Den militära underrättelseverksamheten vill vara en bra och konkurrenskraftig arbetsgivare och en attraktiv arbetsplats både för nya kunniga medarbetare och sådana som redan arbetar i verksamheten.

I krishanteringsoperationer behövs också underrättelsepersonal.

Utveckling av den militära underrättelseverksamheten

Målet med att utveckla den militära underrättelseverksamhetens kapacitet är att upprätthålla och stärka dess förmåga att utföra sin kärnuppgift även i en föränderlig verksamhetsmiljö. Utvecklingen är teknikintensiv för att man ska kunna svara på de hot som orsakas av ny teknik och samtidigt också utnyttja teknikens möjligheter i inhämtandet och analysen av underrättelseinformation.

28

Utvecklingen av den militära underrättelseverksamheten planeras som ett led i Försvarsmaktens utvecklingsprogram. Utvecklingsprogrammet utformas i Försvarsmaktens strategiska planering och målen ställs upp för de följande 12 åren. Verksamhetsidén för utvecklingen har beskrivits i de styrande koncepten.

De centrala principerna och målen i utvecklingsprogrammet och koncepten är t.ex. styrprincipen i alla funktioner inom den militära underrättelseverksamheten för informationsbehovet hos dem som använder underrättelseinformation samt principen

om smidig förmedling av underrättelseinformation till dem som utnyttjar den. För att svara på informationsanvändarnas ständigt föränderliga behov krävs kontinuerlig respons och dialog med användarna. Dessutom måste produkternas och tjänsternas verkingsfullhet och användbarhet ständigt utvärderas och utvecklas. Utvecklingsmål som krävs för att informationskraven ska kunna bemötas är att ännu mer övergripande än tidigare producera underrättelseinformation till stöd för beslutsfattandet inom Försvarsmaktens ledning och statsledningen samt förmåga att stödja Försvarsmaktens operationer med underrättelseinformation.

Delområden för utveckling

- Inhämtning
- Analys och produktifiering
- Produkt- och tjänstestruktur
- Att svara på informationsanvändarens krav
- Personalens kunnande

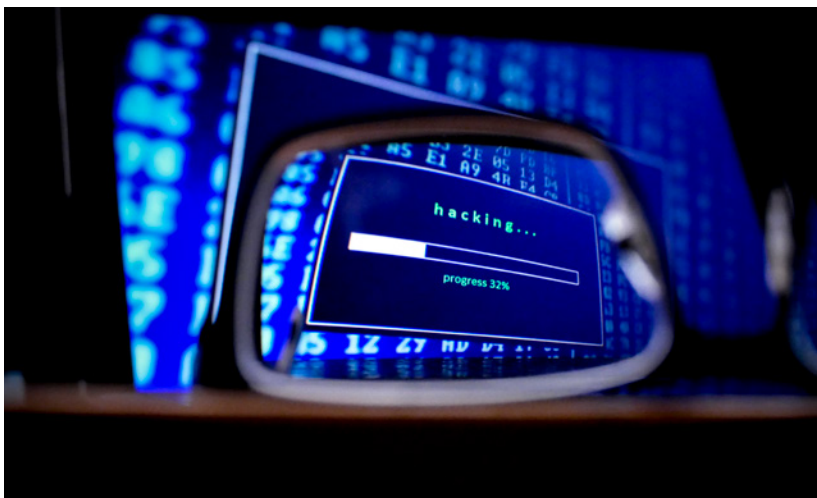
Utvecklingsmetod

Fortgående och professionell utveckling av den militära underrättelseverksamheten

Mål för utvecklingen

En för användaren av underrättelseinformationen nödvändig, kvalitativ och unik underrättelseinformation, som inte kan erhållas på annat håll.

Radiosignalunderrättelseverksamhet är en traditionell underrättelsegren, vars krav och möjligheter är stadda i ständig förändring.

Lagen om militär underrättelseverksamhet möjliggör inhämtning i cybermiljön.

Försvarsmaktens utvecklingsmål genomförs i omfattande projekt för att utveckla kapaciteten. Detta förutsätter gedigen information om omgivningen och högkvalitativa bedömningar av ändringar i den. Grunden för utvecklandet av den militära underrättelseverksamhetens kapacitet och planeringen och genomförandet av projekten är långfristig och konsekvent forskning och utveckling i nära samarbete med Försvarsmaktens forskningsanstalt samt nationella och internationella partner.

Verksamhetsmiljön förändras

Förändringarna i verksamhetsmiljön och den tekniska utvecklingen är förändringsfaktorer som styr

utvecklingen av den militära underrättelseverksamheten. Förändringarna i underrättelseverksamhetens verksamhetsmiljöer och objekt är kontinuerliga, och Finlands geografiska läge ställer särskilda krav på utvecklingen av underrättelsesystemet. Systemen för informationsinhämtning utvecklas i alla verksamhetsmiljöer, såväl mark-, sjö-, luft-, rymd- och cybermiljön som informationsdimensionen. På så sätt möjliggörs produktion av behövlig och aktuell information för vidarenyttjande.

Till följd av den snabba tekniska utvecklingen förutsätter enbart upprätthållandet av kapaciteten ständigt betydande nya investeringar i bl.a. informationsinhämtningssystem. Samtidigt öppnar den

Den militära underrättelseverksamhetens nya möjligheter kräver en ny sorts kunnande.

tekniska utvecklingen också nya möjligheter att producera underrättelseinformation som är kritisk för uppgifterna inom den militära underrättelseverksamheten och för den nationella säkerheten.

Uppföljningen av nya fenomen och hot i verksamhetsmiljön förutsätter att ny kapacitet skapas för den militära underrättelseverksamheten. För att man t.ex. ska kunna svara på cyberhoten, som ökat avsevärt under de senaste åren, förbättras förmågan att upptäcka hot mot Finlands militära försvar samt stödet för motaktioner. För att man ska kunna upptäcka och bedöma t.ex. informationsoperationer förutsätts också att informationsinhämtningen och analysverksamheten utvecklas.

Utvecklingens delområden

Utvecklingen av den militära underrättelseverksamheten indelas grovt i informationsinhämtning, analys och produktifiering, produkt- och servicestrukturer samt tillgodoseende av informationsanvändarens behov. De tekniska trenderna, den avsevärt ökade mängden (även irrelevant) information och utmaningarna i analysen ställer stora krav på utvecklingen av processerna och systemen, för att man ska kunna producera underrättelseinformation som är väsentlig och användbar för slutanvändarna. Ett viktigt delområde är också att långsiktigt och sporrande utveckla personalkompetensen.

Genom att kontinuerligt och professionellt utveckla den militära underrättelseverksamheten säkerställs att verksamheten även i fortsättningen kan producera sådan högkvalitativ och unik underrättelseinformation som användarna behöver och som de inte kan få någon annanstans.

Inhämtningssystemen för bildunderrättelseverksamhet kan befinna sig på land eller vatten, i luften eller rymden.

